

Stenungsund

Måndagen den 15 oktober 2007.

Till Riksdagen

Socialförsäkringsutskottet.
Gunnar Axén, ordförande

Justitieutskottet
Thomas Bodström, ordförande

Värna både lekmän och nämndemän.

I Regeringens proposition med förslag om att bl.a. avskaffa socialförsäkringsnämnderna redovisas inga nya motiv eller omständigheter för att på ett allvarligt sätt urgröpa allmänhetens insyn, påverkan och kontroll av beslut i socialförsäkringsärenden.

Regeringen stödjer sig enbart på departementspromemorian ”Avveckling av Försäkringskassornas socialförsäkringsnämnder”. Det sker utan kritisk granskning av omdömen, påståenden och slutsatser om uppdragen för socialförsäkringsnämnderna.

I en skrivelse till er den 19 april i år redovisade vi i egenskap av ledamöter i socialförsäkringsnämnd 5, Västra Götaland, våra bedömningar och slutsatser med anledning av departementspromemorian. Regeringens proposition har inte givit oss anledning att ompröva någon del av vår skrivelse.

I stället konstaterar vi att – precis som i vår skrivelse till er – att ”*den sakliga grunden för att avskaffa socialförsäkringsnämnderna är varken väl motiverad eller trovärdig*”.

Att företrädesrätten får en helt ny innebörd – även till följd av administrativa förändringar inom myndigheten Försäkringskassan Sverige – är synnerligen allvarligt enligt vår mening. Detta kan spegla en förskjutning i synen på medborgarnas rätt att hävda sina intressen i socialförsäkringsärenden.

Intrycket förstärks av att regeringens förslag också innebär att nämndemän inte längre skall delta i kammarrättens avgörande av socialförsäkringsmål. Det innebär en nyordning inom rättsskipningen i Sverige. På något annat sätt går det inte att tolka regeringens förslag i denna del.

Ur principiella synpunkter är det anmärkningsvärt att inskränka nämndemännens roll och befogenheter på det sätt som regeringen föreslagit. Detta har en djupare innebörd, som måste bedömas ur mer allmänna och principiella synpunkter än snäva socialförsäkringsjuridiska.

Undertecknade förutsätter att en prövning av rimligheten av en sådan förändring sker ur ett vidare perspektiv än enbart ifråga om vem/vilka som ska fatta domstolsbeslut i socialförsäkringsärenden. Nämndemannarollen är allmängiltig och principiell till sin karaktär. Inskränkningar i denna fordrar en mer ingående prövning än vad som sker i regeringens förslag och i dess förarbeten som avser att avskaffa socialförsäkringsnämnderna.

I denna del förväntar sig undertecknade att Riksdagen inte ens prövar förslagen utan kräver att en översyn av nämndemannarollen i kammarrätten först sker innan beslut fattas om

inskränkningar i deras befogenheter. Dessa måste grundas på andra överväganden än dem som regeringen åberopar för att så ska ske i socialförsäkringsärenden.

Under riksdagsbehandlingen av regeringens proposition har undertecknade inte tagit del av upplysningar om en sådan prövning har ägt rum eller inte. Oavsett detta förhållande finns det anledning för oss att rikta ett särskilt fokus på önskvärdheten av att låta beslutsfattande och rättstillämpning präglas av en mycket stor och icke önskvärd slutenheten om regeringens förslag i sin helhet också blir Riksdagens beslut.

För att motsvara höga krav ifråga om effektivitet, enhetlig tillämpning och rättsäkerhet borde fokus istället inriktas på att säkra resurser för detta ändamål i handläggning av socialförsäkringsärenden istället för att på oklara och vilseledande grunder avskaffa socialförsäkringsnämnderna, och nämndemän i kammarrätten i beslut som rör socialförsäkringsärenden.

Samtidigt är det viktigt att utveckla och bredda formerna för lekmannainflytande i statliga angelägenheter på regional och kommunal nivå i en tid då samverkan mellan offentligt rättsliga organ växer i betydelse. Riksdagen bör utnyttja möjligheten att redan nu efterlysa sådana initiativ av regeringen.

Inga Olsson, ordförande – Centerpartiet

Gunilla Josefsson, vice ordförande –
Socialdemokraterna.

Staffan Lundstedt, Vänsterpartiet.

Ann Marie Zackrisson, Moderata
Samlingspartiet.

Christer Ahlén, Socialdemokraterna.

Hans - Urban Holm, Företagarnas
Riksorganisation.

Betty Krook, LO.

Bilaga: Inga hållbara motiv för att avskaffa socialförsäkringsnämnderna;
skrivelse till Riksdagens Socialförsäkringsutskott torsdagen den 19 april
2007.